

Briuselis, 2025 12 17
SWD(2025) 989 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento
kuriuo dėl taikymo srities išplėtimo įtraukiant tolesnių grandžių prekes ir dėl kovos su
apėjimu priemonių iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/956

{COM(2025) 989 final} - {SEC(2025) 989 final} - {SWD(2025) 987 final} -
{SWD(2025) 988 final}

Santraukos lentelė
Pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo reglamento peržiūros poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?
Reglamentas (ES) 2023/956, kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (PADKM), įsigaliojo 2023 m. spalio mėn. Jo pereinamasis etapas tęsiasi iki 2025 m. pabaigos. Galutinė tvarka, apimsianti finansinius įsipareigojimus, bus taikoma nuo 2026 m. Įgyvendinant PADKM užtikrinama, kad importuojamiems produktams būtų taikoma anglies dioksido kaina, lygiavertė kainai, kurią vidaus gamintojai moka pagal ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ES ATLPS). Tai viena pagrindinių priemonių siekiant užtikrinti, kad didesniems ES klimato srities užmojams nepakenktų anglies dioksido nutekėjimas, kuris gali įvykti, kai ES įsisteigusios įmonės perkelia prekių, dėl kurių išmetama daug anglies dioksido, gamybą į šalis, kuriose taikoma ne tokia griežta klimato politika, arba kai ES produktai pakeičiami importuojamais produktais, dėl kurių išmetama daugiau anglies dioksido. PADKM taip pat atlieka svarbų vaidmenį padedant mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį ir už ES ribų. Tai pasiekama raginant užsienio eksportuotojus mažinti savo gamybos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir skatinant trečiąsias šalis įgyvendinti arba stiprinti savo anglies dioksido apmokestinimo sistemas, nes pagal PADKM atskaitoma kilmės šalyje faktiškai sumokėta anglies dioksido kaina. Tačiau dabartinė PADKM struktūra nėra visiškai veiksminga užkertant kelią anglies dioksido nutekėjimui ir skatinant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir dėl to kilo tam tikrų įgyvendinimo sunkumų. Konkrečiau, juo neatsižvelgiama į anglies dioksido nutekėjimo tolesnėse grandyse riziką, PADKM vengimo riziką ir nepakankamai atsižvelgiama į trečiųjų šalių elektros energijos gamintojų pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro.
Ką reikėtų pasiekti?
Bendras pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto tikslas – didinti PADKM veiksmingumą, be kita ko, mažinti anglies dioksido nutekėjimo tolesnėse grandyse riziką ir skatinti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą įgyvendinamu ir ekonomiškai efektyviu būdu, taip mažinant išmetamą ŠESD kiekį ir kovojant su klimato kaita visame pasaulyje. Konkrečiau, juo siekiama i) sumažinti anglies dioksido nutekėjimo tolesnėje grandyse riziką, ii) sustiprinti PADKM vykdymo užtikrinimą ir atgrasyti nuo vengimo praktikos, ir iii) skatinti importuojamos elektros energijos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?
Išmetamo ŠESD kiekio mažinimas iš esmės yra tarpvalstybinė problema, kuriai spręsti reikia imtis efektyvių veiksmų kuo platesniu mastu. ES kaip viršvalstybinė organizacija yra pajėgi sukurti veiksmingą klimato politiką savo teritorijoje, kaip ji jau padarė taikydama PADKM ir ES ATLPS. Vienintelis reikšmingas būdas užtikrinti ES vidaus rinkoje taikomos anglies dioksido apmokestinimo politikos ir importuojamoms prekėms taikomos anglies dioksido apmokestinimo politikos lygiavertiškumą – imtis veiksmų Sąjungos lygmeniu. Be to, poreikį užtikrinti, kad administracinės išlaidos būtų kuo mažesnės, geriausiai galima patenkinti nustatant nuoseklias taisykles visai bendrajai rinkai. Todėl bet kokia PADKM peržiūra turėtų būti atliekama ES lygmeniu.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, kodėl?

Yra trys skirtingos, bet tarpusavyje susijusios problemos. Buvo įvertintos įvairios kiekvienos iš jų sprendimo galimybės ir nustatyta tinkamiausia.

Anglies dioksido nutekėjimas tolesnėse grandyse. Buvo išnagrinėtos trys galimybės, kurių kiekviena atspindi skirtingą aprėpties lygį išplečiant taikymo sritį, kad ji apimtų tolesnių grandžių produktus. Jos grindžiamos i) filtrais, atspindinčiais anglies dioksido nutekėjimo riziką (t. y. spaudimu dėl anglies dioksido sąnaudų ir prekybos intensyvumu), ir ii) ES gamybos išmetamo ŠESD kiekio apatine riba, siekiant apriboti taikymo srities išplėtimą įtraukiant tik tuos tolesnių grandžių produktus, kurie daro didelį poveikį klimatui. Taip pat buvo apsvarstytos techninės galimybės priskirti išmetamą ŠESD kiekį pasirinktoms tolesnių grandžių prekėms. Pasiūlyme daugiausia dėmesio skiriama prekėms, kurios yra tolesnių grandžių prekės sektoriuose, kuriuose naudojama daug plieno ir aliuminio, kaip paskelbta ir Komisijos plieno ir metalų veiksmų plane.

1 galimybė – tikslinis išplėtimas įtraukiant tolesnių grandžių prekes, dėl kurių kyla didžiausia anglies dioksido nutekėjimo rizika ir kurios daro didelį poveikį klimatui. 2 galimybė – subalansuotas taikymo srities išplėtimas įtraukiant tolesnių grandžių prekes, dėl kurių kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika ir kurios daro didelį poveikį klimatui. 3 galimybė – platus taikymo srities išplėtimas įtraukiant visas tolesnių grandžių prekes, dėl kurių, kaip manoma, kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika.

Kova su vengimu. Apsvarstytos dvi galimybės, kaip spręsti vengimo problemas, pavyzdžiui, neteisingo išmetamo ŠESD kiekio deklaravimo ir piktnaudžiavimo problemas.

Pagal 1 galimybę numatoma įtraukti laužą, susidariusį prieš vartojimą, kaip PADKM pirmtaką. Pagal ją Komisijai taip pat suteikiami įgaliojimai prašyti, kad tuo atveju, kai deklaruojamas faktinis išmetamas ŠESD kiekis, būtų pateikti papildomi gamybos vietą patvirtinantys įrodymai. Šie įgaliojimai, kuriais siekiama pagerinti prekių atsekamumą, būtų taikomi tik tam tikro pogrupio KN kodų produktams ir kilmės šalims, dėl kurių kyla didžiausia rizika, kad bus neteisingai deklaruotas taršos ŠESD intensyvumas.

Pagal 2 galimybę numatoma kaip PADKM pirmtaką įtraukti tiek prieš vartojimą, tiek po vartojimo susidariusį laužą. Be to, įgaliojimai prašyti papildomų įrodymų apie gamybos vietą būtų taikomi visų KN kodų produktams ir kilmės šalims.

Abi galimybės taip pat apima dvi bendras politikos priemones: 1) suteikti Komisijai įgaliojimus dar išsamiau apibūdinti KN kodų produktus, kad būtų galima geriau nustatyti konkrečias įvairių produktų, žymimu bet kuriuo konkrečiu į PADKM taikymo sritį patenkančiu KN kodu, sudedamąsias medžiagas, 2) kai deklaruojamas faktinis išmetamas ŠESD kiekis, suteikti Komisijai įgaliojimus nustatytoms prekėms, dėl kurių kyla didelė piktnaudžiavimo rizika, nustatyti papildomas sąlygas.

Elektros energija

Apsvarstytos keturios galimybės. Skirtumai susiję su išmetamo ŠESD kiekio faktoriaus apskaičiavimo metodika ir faktinių verčių deklaravimo sąlygomis. Jos apima keturis galimus dviejų pagrindinių politikos priemonių derinius: i) taikyti eksportuojančios šalies išmetamo CO₂ kiekio faktorių arba pakeisti jį eksportuojančios šalies tinklo vidutinio išmetamo ŠESD kiekio faktoriumi; ii) pakeisti su perkrova susijusį kriterijų, nurodant, kad struktūrinės perkrovos nėra, arba ją visiškai panaikinti. Visos galimybės apima

pakeistą kriterijų, susijusį su elektros energijos pirkimo sutartimis (EEPS), paaiškinant, kad jis apima tik fizines EEPS, kartu išplečiant jo aprėptį, kad jis apimtų ir netiesiogines EEPS. Visos galimybės taip pat apima pakeitimus, susijusius su pralaidumo paskyrimo sąlyga, kuri turėtų būti taikoma tik atsieto pralaidumo paskirstymo atveju.

Tinkamiausios galimybės

Šiame poveikio vertinime pritariama deriniui iš **2 galimybės dėl taikymo srities išplėtimo įtraukiant tolesnių grandžių prekes, 1 galimybės dėl kovos su vengimu aspekto ir 4 galimybės dėl elektros energijos** (pakeisti į eksportuojančios šalies tinklo vidutinio išmetamo ŠESD kiekio faktorių, pakeisti kriterijus, susijusius su elektros energijos pirkimo sutartimis ir pralaidumo paskyrimu, ir panaikinti kriterijų, susijusį su perkrova), nes tikimasi, kad jos duos akivaizdžios naudos aplinkai, palyginti su dabartine PADKM struktūra, kartu išlaikant proporcingumą problemų mastui ir kuo labiau sumažinant papildomą administracinę našą.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų šalių nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Atlikus viešas konsultacijas matyti, kad plačiai pripažįstama, kad anglies dioksido nutekėjimo tolesnėse grandyse rizika yra problema, kurią reikia spręsti įtraukiant tolesnių grandžių prekes į PADKM taikymo sritį. Aiški dauguma taip pat patvirtino, kad esama apėjimo rizikos, dėl kurios reikia dar sustiprinti PADKM reglamentą. Be to, buvo pritarta tam, kad būtų teikiama išsamesnė informacija apie tuo pačiu KN kodu žymimų skirtingų produktų medžiagas, iš kurių jie sudaryti. Kalbant apie elektros energiją, didžioji dauguma suinteresuotųjų subjektų per viešas konsultacijas nurodė, kad dabartinės pagal PADKM naudojamos numatytosios vertės yra netinkamos, ir pritarė tam, kad būtų iš dalies pakeistos faktinio išmetamo ŠESD kiekio naudojimo sąlygos. Kalbant apie šį aspektą, per konsultacijas taip pat pateiktos konkrečios rekomendacijos peržiūrėti kriterijus, susijusius su elektros energijos pirkimo sutartimis, tinklo perkrova, jungčių paskyrimu, kurie laikomi nepraktiškais arba neatitinkančiais rinkos realijų. Viešų konsultacijų rezultatai patvirtino suinteresuotųjų subjektų atsiliepimus, gautus kituose forumuose.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Tinkamiausia galimybė yra derinys, sudarytas iš 2 galimybės dėl anglies dioksido nutekėjimo tolesnėse grandyse rizikos, 1 galimybės dėl vengimo aspekto ir 4 galimybės dėl su elektros energija susijusių aspektų. Šis politikos priemonių rinkinys teikia aiškią naudą aplinkai, mažina anglies dioksido nutekėjimo riziką ir skatina priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą įgyvendinamu ir ekonomiškai efektyviu būdu. Kalbant konkrečiau apie taikymo srities išplėtimą įtraukiant tolesnių grandžių prekes, pagal 2 galimybę apskaičiuota, kad iki 2030 m. metinis išmetamas ŠESD kiekis sumažės maždaug 0,7 Mt CO₂ ekvivalento (CO₂e). Taip pat apskaičiuota, kad pasirinkus šią galimybę būtų gerokai sumažintas anglies dioksido nutekėjimas. Pagal tinkamiausią galimybę spręsti PADKM vengimo problemą, numatomos būtinos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų pakenkta PADKM veiksmingumui ir jo aplinkai teikiamai naudai. Kalbant apie elektros energiją, tinkamiausia galimybė bus užtikrinama, kad būtų geriau atspindėtos eksportuojančių šalių pastangos mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, kartu supaprastinant informacijos apie faktines išmetamo ŠESD kiekio vertes teikimą.

Makroekonominis poveikis yra minimalus ir daugiausia susijęs su taikymo srities išplėtimu įtraukiant tolesnių grandžių prekes. Tikimasi, kad kai kuriuose tolesnių grandžių sektoriuose ES gamybos apimtis šiek

ties padidės. Kalbant apie socialinį poveikį, pagal tinkamiausią galimybę numatoma šiek tiek (0,05 proc.) padidinti užimtumą tolesnių grandžių sektoriuose, patenkančiuose į taikymo sritį.
Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?
Makroekonominės išlaidos yra nereikšmingos – apskaičiuotas ES BVP pokytis yra mažesnis nei - 0,001 proc. Poveikis privataus vartojimo kainoms taip pat yra nedidelis. Numatoma, kad įmonės ir institucijos (nacionalinės kompetentingos institucijos ir muitinės) patirs administracinių ir reikalavimų laikymosi išlaidų, daugiausia susijusių su taikymo srities išplėtimu įtraukiant tolesnių grandžių prekes. Nors šias išlaidas sunku tiksliai įvertinti, iš skaičiavimų, pagrįstų suinteresuotųjų subjektų apklausomis, matyti, kad pasirinkus tinkamiausią galimybę dėl taikymo srities išplėtimo įtraukiant tolesnių grandžių prekes, bendros pasikartojančios įmonių išlaidos galėtų siekti 8–43 mln. EUR per metus ir dar būtų patirtos vienkartinės 31 mln. EUR išlaidos. Apskaičiuota, kad visų valstybių narių valdžios institucijų pasikartojančios vykdymo užtikrinimo išlaidos iš viso sudaro 1,3–10,0 mln. EUR. Pasirinkus tinkamiausią kovos su vengimu galimybę valdžios institucijos patirtų nedidelių papildomų administracinių išlaidų, o jos poveikis įmonėms taip pat būtų nedidelis. Manoma, kad pasirinkus tinkamiausią galimybę dėl elektros energijos aspekto ES importuotojai arba trečiųjų šalių elektros energijos gamintojai nepatirs jokių papildomų administracinių ir reikalavimų laikymosi išlaidų – jos veikia sumažės dėl to, kad bus supaprastintos faktinio išmetamo ŠESD kiekio deklaravimo sąlygos.
Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?
2025 m. spalio mėn. Taryba ir Europos Parlamentas priėmė Reglamentą (ES) 2025/2083 dėl PADKM supaprastinimo, kuriuo, be kitų patobulinimų, nustatyta 50 tonų masės <i>de minimis</i> riba grindžiama išimtis, pagal kurią 99 proc. išmetamo ŠESD kiekio ir toliau patektų į PADKM taikymo sritį, o maždaug 90 proc. importuotojų į ją nepatektų. Tai labai sumažina MVĮ tenkančią administracinę naštą ir yra naudinga smulkesniems tolesnių grandžių importuotojams. PADKM taikymo srities išplėtimas įtraukiant tolesnių grandžių prekes turi nedidelį poveikį absoliučiam į PADKM taikymo sritį patenkančių importuotojų, kurie yra MVĮ, skaičiui. Importuotojų, kurie yra MVĮ, dalis sudaro apie 50 proc. papildomų į taikymo sritį patenkančių importuotojų. Tai yra papildomi 3 800–3 900 importuotojų, kurie yra MVĮ. Apskritai tinkamiausias politikos priemonių rinkinys daro nedidelį teigiamą poveikį konkurencingumui. Iš trijų aspektų taikymo srities išplėtimas įtraukiant tolesnių grandžių prekes turėtų didžiausią poveikį konkurencingumui, nes dėl jo būtų suvienodintos sąlygos vidaus rinkoje gaminamiems ir importuojamiems tolesnių grandžių produktams, kurių sudėtyje yra daug plieno ir aliuminio, kalbant apie dėl jų patiriamas anglies dioksido sąnaudas.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Apskaičiuota, kad pagal 2 galimybę išplėtus taikymo sritį įtraukiant tolesnių grandžių prekes 2030 m. būtų gauta apie 0,58 mlrd. EUR pajamų, o kovos su vengimu priemonės padės užtikrinti, kad pajamos būtų faktiškai surenkamos.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Jokio kito reikšmingo poveikio nebus.
Proporcingumo principas?

Tinkamiausia galimybė proporcingai atitinka iniciatyvos tikslus.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
PADKM bus reguliariai peržiūrimas, kaip numatyta PADKM reglamente. Siūlomų reglamento pakeitimų, vertinamų atliekant šį poveikio vertinimą, taikymas bus peržiūrėtas teikiant PADKM reglamento 30 straipsnyje numatytas du kartus per metus teikiamas PADKM įgyvendinimo peržiūros ataskaitas.